

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ערלה - פרק ראשון

משנת רפאל - שצז

מזו ומחוברות ויונקות מהאילן הזקן, וְנִפְסְקָה הבריכה הראשונה - מוֹנָה לכל הבריכות שלוש שנות ערלה מִשְׁעָה שְׁנֹפְסָקָה. ואם נפסקה השנייה מונה ממנה.

סְפּוּק הַגְּפָנִים - לקח זמורה ארוכה מגפן אחת ומשכה לגפן אחרת, והרכיב אותה בה, וכן וְסְפּוּק מגפן אחת **עַל גְּבֵי סְפּוּק** מגפן אחרת, **אֵף עַל פִּי שְׁהַבְרִיכֵן בְּאֶרֶץ** - שהבריכן גם בקרקע, ונמצא שיונקים גם ממנה - **מִתֵּר** לאכול מפרותיהם ואין בהם דין ערלה, לפי שכולם מחוברים לגפן הזקנה.

רְבִי מֵאִיר אָמַר: מְקוֹם שְׂכַחָה יָפָה - אם הזמורה שהורכבה, כוחה יפה לינוק מן הגפן הזקנה - **מִתֵּר, וּמְקוֹם שְׂכַחָה רָע** - שיניקתה של הזמורה מהגפן הזקנה חלשה, ועיקר יניקתה מהארץ - **אָסוּר** לאכול מפירותיה משום ערלה.

וְכֵן בְּרַכָּה שְׁנֹפְסָקָה מהזקנה, ומעכשיו היא מונה שנות ערלה **וְהִיא מְלֵאָה פְּרוֹת** - ואם יתלשו אותם מיד הם מותרים, שגדלו בהיתר, **אִם** השאירם על העץ **וְהוֹסִיף** - הוסיפו הפירות לגדול **בְּמֵאֲתָיִם** ונמצא שמאה תשעים ותשעה חלקים גדלו בהיתר, וחלק אחד ממאתיים גדל באיסור ערלה - **אָסוּר** לאכול את כל הפירות, שאין הערלה בטלה אלא באחד ומאתיים. והוא הדין באילן זקן שנעקר והיו בו פירות, וחזר ושתלו:

משנה ו

נְטִיעָה שֶׁל עֵרְלָה או **וְשֶׁל פְּלֵאי הַפְּרָם** שְׁנֹתֵעֲרְבוּ בְּנִטְעוֹת של היתר, ואינו מכיר את הנטיעה של האיסור - **הָרִי זֶה לֹא יִלְקֹט** את הפירות והכל אסור, לפי שבמחובר לקרקע אין ביטול באחד ומאתיים. **וְאִם לָקַט** שסבר שמותר - **יַעֲלֶה**

- יתבטל האיסור **בְּאֶחָד וּמֵאֲתָיִם** שהרי סוף סוף בידי פירות תלושים, ובתלוש - מתבטל באחד ומאתיים, **וּבְלִבְדֵּי שֶׁלֹּא יִתְּפוֹן לְלִקֹּט** לכתחילה כדי לבטל את

ר' עובדיה מברטנורא והבריכו בארץ וכן עשה כמה פעמים זה אחר זה: מונה. לכולן שני ערלה משנפסקה הבריכה הראשונה מן האילן: ספוק גפנים. דרך עובדי אדמה שלוקחים זמורה ארוכה מגפן זו ומושכים אותה לגפן שבצדה ומרכיבין הזמורה בגפן, וזהו הנקרא ספוק, ופטור מן הערלה. והא דתנן [עין סוטה פ"ח משנה ב'] אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב חייב בערלה, התם מיירי כשחתך הזמורה מן הגפן, או היחור מן האילן ואח"כ הבריכו או הרכיבו: מקום שכחה יפה מותר. אם הזמורה שהבריכה בגפן כוחה יפה ויונקה מן הגפן אשר ממנה לוקחה, מותר ופטורה מן הערלה. ואם כחה רע חייבת בערלה. ואין הלכה כר"מ: והיא מלאה פירות. אם תלשן מיד, הן מותרין מפני שגדלו בהיתר. ואם הניחן באילן וגדלו לאחר שנפסקה ואין בפירות שגדלו כבר מאתיים לבטל התוספת, אסור, דערלה אוסרת עד מאתיים. והוא הדין באילן זקן שנעקר וכו פירות, וחזר ושתלו: ו שנתערבה בנטיעות. של היתר, ואינו מכיר הנטיעה של ערלה: ושל פלאי החרם. כגון שהעביר עציץ נקוב תחת גפן אחת ונאסרה, ואינו מכירה בין שאר גפנים: הרי זה לא ילקוט. דכיון שאינו מכיר אותה של

ר' עובדיה מברטנורא
איסור כולן אסורות: אף יתכּוּן
וילקוּט. דחוקה אין אדם אוסר
כרמו בנטיעה אחת ולא חיישינן
דלמא אתי לערב הנטיעה
לכתחילה. ואף על גב דבעלמא
אין מבטלין איסור לכתחלה
הכא מלתא דלא שכיחא היא
ולא גזור. ואין הלכה כר' יוסי:

ז ומי גפנים. המים היוצאים מן
הגפנים כשחותכים אותם או
את הזמורות בימי ניסן:
הסמדר. הוא הפרח שממנו
יצא הבוסר. אבל הבוסר עצמו
הכל מודים שהוא פרי: מותרים
בערלה. דכתיב (ויקרא יט)
וערלתם ערלתו את פרויו והני
לאו פרי נינהו: וברבעי. נאכלין
בשנה רביעית חוץ לירושלים
בלא פדיון דיהיה כל פרויו קדש
הלולים כתיב (שם) והני לא הוי
פרי: ובנזיר. מותר הנזיר
לאכלם, דבנזיר כתיב (במדבר ו)
לא יאכל והני לאו בני אכילה
נינהו: ואסורים באשרה.
דכתיב (דברים יג) ולא ידבק
בידך מאומה מן החרם ואשרה
הוא אילן הנעבד: המעמיד
בשרף הערלה. המעמיד גבינה
בשרף הנוסף מעצי ערלה.
גומ"א בלע"ז. וסבר רבי אליעזר
דשרף הוי פרי, בין באילן
העושה פירות בין באילן שאינו
עושה פירות. ואין הלכה כר'
יוסי ולא כר' אליעזר: בשרף
הפנים. שרף הנוסף מן הפירות
שלא בשלו כל צרכן. והלכה
כרבי יהושע: ח ענקולות.
לשון נוטריקון ענבים דלקו
תלת. כלומר שלקו קודם
שהביאו שליש בשולן:
החרצנים. גרעינים שבתוך

האיסור, שאין מבטלים איסור לכתחילה. **רַבִּי יוֹסִי**
אוֹמֵר: אִף יִתְּכּוּן לְלֶקֶט לכתחילה, שלא גזרו
חכמים במקום שאין חשש שאדם יעשה כן במכוון,
שהרי אין זה מצוי שאדם יטע נטיעת ערלה בין שאר
נטיעות בלא סימן, ויאסור את כרמו בשביל נטיעה
אחת, **וַיַּעֲלֶה** - יתבטל **בְּאֶחָד וּמֵאַתְּתִים**:

משנה ז

הָעֵלִים, וְהַלּוּלָבִים - ענפים רכים **וּמֵי גַפְנִים** -
המים היוצאים מן הגפנים, **וְהַסְּמֹדֵר** - פרח של ענבי
הגפן - **מִתְּרִים בְּעֵרְלָה** - בשנות הערלה, שאין
האיסור אלא בפרי ואלו אינם פרי, **וּבְרַבְעֵי** - מותר
לאכלם בשנה הרביעית לנטיעתם חוץ לירושלים ללא
פדיון, שאף רבעי אינו נוהג אלא בפרי, **וּבְנֵזִיר** -
שמוותר לנזיר לאכלם, לפי שאינם מאכל, **וְאֲסוּרִים**
בְּאֲשֶׁרָה - אילן הנעבד לעבודה זרה, ואסור בהנאה,
שנאמר (דברים יג, יח): "ולא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאֻמָּה מִן
הַחֶרֶם". **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַסְּמֹדֵר אֲסוּר** בערלה
וברבעי ובנזיר **מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי**.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמַּעֲמִיד - המקפיא חלב
לגבינה **בְּשֶׁרֶף הָעֵרְלָה** - בשרף הנוסף מעצי ערלה,
אֲסוּר לאכול את הגבינה, שסובר רבי אליעזר
שהשרף דינו כפרי, והכל הולך אחר המעמיד, אף על
פי שהוא מיעוט.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שְׂמֵעֵתִי מִרְבוּתֵי בְּפִרוּשׁ,
שֶׁהַמַּעֲמִיד חלב **בְּשֶׁרֶף הָעֵלִים,** או **וּבְשֶׁרֶף**
הָעֵקָרִים - השורשים - **מִתֵּר** לאכלו, שאינם פרי,
אבל המעמיד חלב **בְּשֶׁרֶף הַפְּגִים** - פירות בוסר
שלא התבשלו כל צרכם - **אֲסוּר** לאכלו **מִפְּנֵי**
שֶׁהֵם פְּרִי:

משנה ח

עֲנֻקוּלוֹת - ענבים שנתקלקלו קודם שהגיעו
לשליש בישולם, **וְהַחֲרָצָנִים, וְהַזְּגִים, וְהַתְּמָד**